

Rapportage Validatieweek 2025

De aansluiting van het ABO-onderwijs op de Arubaanse arbeidsmarkt

15 – 18 september 2025 | EPI Auditorium, Aruba

ED/1125

Inhoud

De aansluiting van het ABO-onderwijs op de Arubaanse arbeidsmarkt	1
Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
Doelstelling en aanpak.....	6
Doelstelling	6
Aanpak	6
Resultaten per sector.....	7
Sector Hospitality & Tourism	7
Samenvatting bevindingen en aanbevelingen Sector Hospitality & Tourism.....	8
Sector Economie, Administratie en Handel	9
Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Economie, Administratie en Handel.....	10
Sector Gezondheidszorg en Welzijn	11
Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Gezondheidszorg en Welzijn	12
Sector Techniek, Bouw en ICT.....	14
Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Techniek, Bouw en ICT	16
Overkoepelende conclusies:.....	17
Arbeidsmarktrelevantie:	17
Arbeidsmarkttoeleiding:	17
Beroepspraktijkvorming (BPV):.....	17
Vraag en aanbod:	17
Eindconclusie	18
1. Structurele sectorvergaderingen	19
2. Capaciteitsuitbreiding in zorg en techniek.....	19
3. Integratie van digitalisering en innovatie	19
4. BPV-professionalisering	19
5. Monitoring en evaluatie.....	20
Bijlage: 1. Overzicht gebruikte stellingen per thema:.....	21
Huidige Situatie.....	21
Toekomstgerichte Inzichten.....	22
Bijlage: 2. Foto's van de Validatieweek:	24

Voorwoord

Met genoegen presenteert Platform Education & Labor (PEL) u de rapportage van de Validatieweek Opleidingen, gehouden van 15 tot en met 18 september 2025. Deze week stond in het teken van dialoog en samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt, met als doel de toepasbaarheid en relevantie van de nieuwe opleidingen te toetsen.

De actieve deelname van werkgevers uit verschillende sectoren onderstreept de waarde van structureel overleg en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de toekomst van de Arubaanse arbeidsmarkt. De uitkomsten van deze validatieweek bieden beleidsmatige handvatten om curricula te verbeteren, beroepspraktijkvorming te versterken en de aansluiting tussen vraag en aanbod verder te optimaliseren.

Wij danken alle betrokken bedrijven, instellingen en onderwijsorganisaties voor hun inzet en bijdrage aan dit proces. Hun input vormt de basis voor de aanbevelingen in dit rapport en draagt bij aan het realiseren van een adaptieve en toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Met hoogachting,

Eddelyn Dijkhoff

Executive Manager
Platform Education & Labor (PEL)

Inleiding

Platform Education & Labor (PEL) heeft als kerntaak het realiseren van een duurzame verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Een belangrijk instrument hierbij is de validatiweek, waarin systematisch wordt getoetst en verbeterd hoe opleidingen aansluiten op de behoeften van de arbeidsmarkt. Het doel van deze week is om actuele input te verzamelen van werkgevers en andere stakeholders, zodat beleidsontwikkeling kan plaatsvinden op basis van feitelijke arbeidsmarktinformatie en concrete praktijkervaringen.

In een wereld waarin de toekomst sneller verandert dan ooit, organiseerde PEL van 15 tot en met 18 september 2025 de Sector Programma Validatie Week. Het EPI Auditorium fungeerde als centrale en symbolische ontmoetingsplaats voor inspiratie en innovatie. Wij spreken onze dank uit aan EPI voor hun medewerking en het beschikbaar stellen van de locatie, wat een belangrijke bijdrage leverde aan het succesvolle verloop van deze bijeenkomst.

Onze dank gaat ook uit naar de Aruba Tourism Authority (ATA), de Aruba Hotel & Tourism Association (AHATA) en het Ministerie van Onderwijs. Hartelijk dank voor hun bijdrage aan het welslagen van dit evenement. Hun steun maakte het mogelijk om samen te werken in een inspirerende en gastvrije sfeer, wat bijdraagt aan de toekomst van ons beroepsonderwijs.

Onder het motto *“Future Ready Education Powered by Partnership”* bracht PEL deze week het beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt samen. Partners van de ABO-scholen, BPV-bedrijven, BPV-coördinatoren, BPV-docenten en BPV-opleiders kwamen bijeen om de aansluiting van de programma's van de nieuwe opleidingen te valideren en te versterken, met het oog op een toekomstbestendig en duurzaam onderwijssysteem voor Aruba.

Het programma bestond uit interactieve sessies, levendige discussies en inspirerende presentaties, waarin deelnemers hun visie deelden, ervaringen uitwisselden en gezamenlijk oplossingen ontwikkelden. Het doel: ervoor zorgen dat het Arubaanse onderwijssysteem voorbereid is op de toenemende mondiale uitdagingen van morgen.

“Onderwijs dat klaar is voor de toekomst vraagt om een stevig fundament van partnerschappen met het bedrijfsleven en een gezamenlijke inzet voor de ontwikkeling van Aruba.”

De validatie vond plaats aan de hand van stellingen die waren gegroepeerd rond drie centrale thema's, namelijk: Arbeidsmarkttoeleiding, Beroepspraktijkvorming (BPV) en Vraag en aanbod van opleidingen.

Doelstelling en aanpak

Doelstelling

De validatieweek had als hoofddoel:

- Het toetsen van de relevantie en toepasbaarheid van nieuwe opleidingen op de arbeidsmarkt.
- Het signaleren van knelpunten en verbeterpunten vanuit de arbeidsmarkt.
- Het formuleren van beleidsmatige aanbevelingen voor optimalisering van onderwijs en BPV.

Aanpak

- Sectorindeling per dag:
  - Maandag: Hospitality & Tourism
  - Dinsdag: Economie, Handel en Commercie
  - Woensdag: Gezondheidszorg & Welzijn
  - Donderdag: Techniek & ICT
- Deelnemers: Bedrijven en instellingen geselecteerd op basis van samenwerkingslijsten van de ABO-scholen.
- Methodiek: Twee sets stellingen (zie bijlage) per sector, verdeeld over drie thema's: arbeidsmarkttoeleiding, BPV en vraag/aanbod opleidingen.

Resultaten per sector

Sector Hospitality & Tourism

Job Readiness

De meeste afgestudeerden tonen een professionele servicehouding, inclusief punctualiteit, klantgerichtheid, teamwork en verantwoordelijkheidsgevoel. Toch varieert dit sterk per student en is aanvullende training nodig om de juiste mindset en soft skills te waarborgen. Vooral sociale vaardigheden bij gastinteractie, timemanagement en het omgaan met realistische scenario's vragen versterking. Multi linguale communicatie en digitale competenties worden onvoldoende geoefend, en netwerkmogelijkheden zoals job fairs en bedrijfsbezoeken botsen soms met het onderwijsrooster.

Internship

De rolverdeling tussen school, bedrijven en studenten is over het algemeen duidelijk, maar er is behoefte aan:

- Consistente communicatie tussen BPV-opleiders en trainees.
- Regelmatige bezoeken van BPV-docenten aan de stageplek.
- Duidelijke verwachtingen en verantwoordelijkheden vooraf, afgestemd op het niveau van de student en de afdeling.
- Voorbereiding van studenten met behulp van pre-internship activiteiten en duidelijke planning van de stageperiode.
- Administratieve zaken zoals contracten, bankrekening en persoonsnummer tijdig regelen.
- De arbeidsmarkt vraagt extra aandacht voor jongere studenten, vooral EPB-studenten, die soms nog te jong zijn voor volledige inzet en verantwoordelijkheden.

Education–Labor Market Alignment

De opleiding sluit gedeeltelijk aan bij de behoeften van de arbeidsmarkt. Er is ruimte voor verbetering in:

- Balans tussen theoretische kennis en praktische toepassing, bijvoorbeeld via praktijkvoorbeelden, simulaties en gastlessen van professionals.
- Integratie van soft skills, zoals communicatie, conflict management, service-attitude, en employability.
- Technologische innovaties, zoals AI, contactloos inchecken en digitale conciërge-systemen, worden nog onvoldoende benut.
- Het curriculum moet systematisch feedback van bedrijven, alumni en de arbeidsmarkt integreren.

- Studenten dienen beter voorbereid te worden op de waarde van werk, urgentiebesef, persoonlijke en professionele ontwikkeling, en het belang van eigenaarschap van taken.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen Sector Hospitality & Tourism

Uit de analyse blijkt dat studenten beter voorbereid moeten worden op de arbeidsmarkt, zowel wat betreft werkhouding als praktische vaardigheden. Zij moeten leren omgaan met werkdruk, verwachtingen en een professionele houding, terwijl bedrijven realistische flexibiliteit moeten hanteren. Soft skills (persoonlijke, sociale en communicatieve vaardigheden) en een servicegerichte *mindset* zijn essentieel en dienen systematisch in alle studiejaar te worden geïntegreerd. Daarnaast moeten technologische en digitale vaardigheden, inclusief analytische vaardigheden en kennis van moderne systemen, structureel onderdeel zijn van het curriculum.

Communicatie- en taalvaardigheden, in het bijzonder Engels, evenals etiquette, conflictmanagement en job application skills, verdienen extra aandacht. Voor een succesvolle stage en praktijkervaring moeten stagevergoeding, praktische voorzieningen zoals transport en eventueel kinderopvang, en de begeleiding door de BPV-opleider vooraf duidelijk besproken en/of geregeld zijn. Interne trainingen, duidelijke richtlijnen voor werkgevers en meeloopstages voor studenten én docenten versterken de voorbereiding op het werkveld. Job fairs, field trips en andere netwerkactiviteiten moeten zorgvuldig gepland worden, zodat ze goed aansluiten op het onderwijsrooster.

Daarnaast kan internationale uitwisseling gestimuleerd worden, vooral voor studenten van EPI, terwijl met gerichte voorbereiding en duidelijke richtlijnen duurzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid als kerncomponenten in het curriculum worden geïntegreerd, zodat studenten optimaal worden voorbereid op hun toekomstige loopbaan en een bijdrage kunnen leveren aan een duurzame samenleving. Extra begeleiding voor jongere studenten in hun eerste jaar, door schoolactiviteiten en kennismaking met bedrijven, ondersteunt hun ontwikkeling en employability.

De gezamenlijke aanpak dient zich kortom te richten op het systematisch ontwikkelen van soft skills, technologische en digitale vaardigheden, en communicatieve competenties, terwijl administratieve en praktische zaken vooraf goed geregeld worden. Door consultatieprocessen tussen school, alumni en bedrijven kan het curriculum continu worden verbeterd.

Arbeidsmarkttoeleiding

Studenten tonen over het algemeen een professionele werkhouding met stiptheid, klantgerichtheid, teamwork en verantwoordelijkheidsgevoel. Er zijn echter verschillen tussen niveau 2 en 4 studenten zichtbaar. Verbeterpunten zijn ethiek, vertrouwelijkheid, zelfverzekerdheid en soft skills zoals time management, telefonische etiquette en samenwerking met peers. Multilinguale communicatie (Nederlands, Spaans, Engels) en digitale competenties zijn essentieel en moeten beter ontwikkeld worden.

Werkgevers geven aan dat afgestudeerden deels direct inzetbaar zijn, maar een goede voorbereiding hiervoor moet zowel vanuit de school als het BPV-bedrijf komen, ondersteund door innovatieve leermaterialen en programma's. Loopbaanoriëntatie en sollicitatietraining zijn nog niet voldoende geïntegreerd.

Internship / Stage

De verdeling van verantwoordelijkheden tussen scholen, bedrijven en studenten is in principe duidelijk, maar:

- Effectiviteit van BPV-opleiders kan verbeteren; er is behoefte aan meer tijd, middelen en een aparte fulltime functie voor BPV-begeleiding op scholen.
- Communicatie tussen school en bedrijf is niet altijd effectief; er is vaak een mismatch tussen studentprofiel (CV/interview) en stageprofiel.
- De stageboeken bevatten opdrachten die soms niet aansluiten bij de praktijk in Aruba; contextualisatie en praktijkrelevantie zijn nodig.
- De werkprocessen en beroepsstandaarden zijn verbeterd in nieuwe stageboeken, waardoor het makkelijker wordt om opdrachten te geven en prestaties te beoordelen.

Vraag en aanbod opleidingen

De aansluiting van opleidingen bij de arbeidsmarkt is deels aanwezig, maar kent duidelijke verbeterpunten:

- Meer aandacht voor financieel, marketing en communicatief management, afgestemd op de praktijk in Aruba.
- Balans tussen theorie en praktijk kan beter; opleidingen moeten gecontextualiseerd worden en aansluiten bij gebruikte software (Quickbook, Afas) in Aruba in plaats van Nederlandse programma's (Exact).
- Responsiviteit op technologische trends zoals digitalisering, AI-tools en data-analyse is nog beperkt.

- Bedrijven hebben momenteel weinig zeggenschap in de feedback met betrekking tot het curriculum; toekomstige samenwerking door tussenkomst van de PEL zal dit moeten verbeteren.
- Internationale mobiliteit en afstemming op duurzame economische trends (SDG) kunnen worden versterkt.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Economie, Administratie en Handel

De voorbereiding van studenten op de arbeidsmarkt vraagt om een bredere focus op zowel inhoudelijke als persoonlijke ontwikkeling. Studenten moeten ondernemersvaardigheden, financieel inzicht en een cultuur van “lifelong learning” ontwikkelen om wendbaar te blijven in een snel veranderende sector. Daarnaast is het essentieel dat ze sterke soft skills ontwikkelen, zoals klantgerichtheid, teamwork, flexibiliteit en een professionele houding, evenals competenties voor regionale en internationale arbeidsmobiliteit.

Stages moeten studenten blootstellen aan actuele administratieve en financiële innovaties, praktijkgerichte leermogelijkheden bieden en gestructureerde begeleiding waarborgen, met bijzondere aandacht voor welzijn en veerkracht. Om dit te realiseren, moeten administratieve processen en hybride leeromgevingen geoptimaliseerd worden, zodat kwalitatieve stages mogelijk zijn zonder onnodige belasting voor bedrijven. Korte, flexibele modules en actieve betrokkenheid van bedrijven bij curriculumontwikkeling dragen bij aan de praktijkrelevantie van opleidingen, mits ze aansluiten bij diplomaverensten.

Curricula dienen digitale trends, data-analyse en duurzaamheid te integreren om studenten optimaal voor te bereiden op de arbeidsmarkt. BPV-begeleiding en stagecoördinatoren moeten voldoende tijd en middelen krijgen om studenten te ondersteunen, en er moet een nauwe afstemming zijn tussen school en bedrijven. Daarnaast is monitoring van studentprestaties en stagesystemen nodig om data te verzamelen voor continue verbetering en beslissingen. Loopbaanoriëntatie, sollicitatietraining en contextuele aanpassing van opleidingen aan de Arubaanse praktijk versterken de employability van studenten. Studenten worden voorbereid op een succesvolle en veerkrachtige loopbaan door de volgende onderdelen systematisch in alle opleidingsonderdelen te integreren: soft skills, ethiek, digitale en analytische vaardigheden, duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Sector Gezondheidszorg en Welzijn

Curriculum en Afstemming Onderwijs–Arbeidsmarkt

- Sommige opleidingen zijn verouderd en sluiten nog niet volledig aan bij actuele zorg- en welzijnsstandaarden. Specifieke aandacht is nodig voor verslavingszorg, ouderenzorg en psychiatrie, gezien de groeiende vraag en het tekort aan studenten in deze specialisaties.
- Het curriculum sluit grotendeels aan bij het werkveld en de leerdoelen zijn gekoppeld aan vakken en werkprocessen, maar er is behoefte aan meer verdieping voor meerdere doelgroepen.
- Bedrijven en zorginstellingen hebben beperkte mogelijkheden om gestructureerd input te geven voor curriculumontwikkeling; training door PEL kan begeleiders ondersteunen in zelfreflectie en kwaliteitsverbetering.
- Opleidingen spelen in op trends zoals e-health, digitalisering van zorgprocessen en nieuwe behandelmethoden, maar er is nog geen uniforme aanpak tussen verschillende instellingen (generatiekloof, diverse software).

Stage / BPV

- Stages sluiten over het algemeen goed aan bij de leerdoelen en beroepsstandaarden. Studenten krijgen contante en consistente begeleiding vanuit school en zorginstellingen.
- Werkprocessen zijn beter beschreven, waardoor opdrachten en beoordeling eenvoudiger worden uitgevoerd, maar variatie en verdieping zijn nodig voor specifieke doelgroepen.
- Administratieve lasten rond stagebegeleiding zijn niet altijd beheersbaar; een centrale BPV-coördinatie/planning in het BPV-bedrijf kan de werkdruk verminderen en zorgen voor continuïteit.
- Stageperiode biedt studenten voldoende tijd om competenties te ontwikkelen, maar objectief gezien kan dit afhankelijk zijn van individuele prestaties en beschikbaarheid van begeleiding.

Arbeidsmarktvoorbereiding

- Studenten tonen professionele houding: empathie, betrouwbaarheid, samenwerking en verantwoordelijkheidsgevoel. Verschillen in niveau en voorbereiding tussen studenten zijn hierin duidelijk zichtbaar.
- Loopbaanoriëntatie, sollicitatietraining en voorbereiding op stages zijn structureel ingebouwd, maar kunnen verder versterkt worden, bijvoorbeeld door uniforme voorbereiding en aandacht voor cultuur en communicatie binnen de organisatie.

- Studenten hebben toegang tot werkveldactiviteiten zoals kliniekbezoeken, vrijwilligersprojecten, job fairs en gastcolleges, maar deelname kan beperkt zijn door kosten en motivatie. Variatie en digitale toegankelijkheid (cellphone/tablet) vergroten betrokkenheid.
- Alhoewel afgestudeerden over het algemeen beschikken over basiszorgvaardigheden en meertalige communicatievaardigheden, inclusief digitale zorgsystemen vormen rapportage en taalbarrières tóch nog een uitdaging.
- Opleidingen combineren theorie (anatomie, psychologie, pedagogiek) met praktijkervaring, maar verdieping, specifieke zorggebieden (preventieve zorg, ouderenzorg, psychiatrie) en aansluiting bij Aruba's prioriteiten kunnen worden versterkt.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Gezondheidszorg en Welzijn

Om studenten optimaal voor te bereiden op de zorgarbeidsmarkt is een integrale benadering nodig waarin zowel inhoudelijke als persoonlijke ontwikkeling centraal staat. Studenten moeten ondernemerschapvaardigheden, kennis van zorginnovaties en een cultuur van lifelong learning ontwikkelen om wendbaar te blijven in een continu veranderend zorglandschap. Daarnaast is het essentieel dat zij sterke soft skills ontwikkelen, zoals empathie, communicatie, teamwork, flexibiliteit en een professionele houding.

Stages dienen multidisciplinaire samenwerking te stimuleren en studenten bloot te stellen aan innovatieve technologieën, zoals digitale patiëntmonitoring, telezorg en AI-ondersteunde zorg, met speciale aandacht voor welzijn en veerkracht. Om de kwaliteit en relevantie van stages te waarborgen, moeten hybride leeromgevingen en efficiënte administratieve processen worden ingezet, zodat stages toegankelijker worden en de last voor zorginstellingen vermindert. Systematische monitoring van begeleiding, leerwaarde, betrokkenheid van BPV-opleiders en studentwelzijn is daarbij noodzakelijk.

Curricula moeten duurzaamheid, maatschappelijk verantwoord ondernemen en preventieve gezondheidszorg integreren, evenals digitale en analytische vaardigheden. Korte, flexibele modules en bijscholingstrajecten, met actieve betrokkenheid van zorginstellingen, vergroten de aansluiting bij arbeidsmarktvraag en praktijk. Structurele loopbaanoriëntatie, sollicitatietraining, dresscode, cultuurinzicht, netwerkmogelijkheden en betrokkenheid van werkgevers versterken de overgang naar de arbeidsmarkt. Internationale samenwerking en mobiliteit, ondersteund door programma's zoals Erasmus+, zorgen voor aansluiting bij regionale en mondiale zorg- en welzijnstrends. Door deze elementen systematisch te integreren, wordt de employability van studenten

vergroot en kunnen zij een betekenisvolle bijdrage leveren aan de Arubaanse zorgsector.

Stage / BPV

- De communicatie tussen scholen en bedrijven verloopt nog niet optimaal; de BPV-docent is niet altijd voldoende zichtbaar op de stageplek en bezoeken worden vaak te kort van tevoren gepland. Het doel van een stagebezoek is positief, maar vraagt om een betere organisatie en planning.
- De administratieve lasten zijn over het algemeen beheersbaar, maar blijven enigszins belastend. Het wordt aanbevolen om contracten, rapportages en evaluaties beter te structureren zodat het overzicht behouden blijft.
- De verantwoordelijkheden binnen het stageproces zijn inmiddels duidelijker vastgelegd, maar toekomstige stages zullen waarschijnlijk leiden tot een hogere administratieve werkdruk voor bedrijven. Het is daarom aan te bevelen om rollen en taken helder vast te leggen en eventueel een stagebureau in te zetten ter ondersteuning.
- De stageperiodes blijken vaak te kort, vooral binnen BOL-opleidingen. Snuffelstages en voorbereidende weken kunnen hier uitkomst bieden. Waar mogelijk wordt aanbevolen de stageperiodes te verlengen en de nadruk te leggen op praktische competenties en troubleshooting skills.
- De begeleiding van studenten verdient meer aandacht, aangezien zij aangeven behoefte te hebben aan meer ondersteuning vanuit de school en de afstemming met BPV-opleiders soms onvoldoende is. Meer zichtbaarheid van schoolbegeleiders, regelmatige stagebezoeken en digitale communicatie kunnen dit verbeteren.
- De stagehandleidingen zijn duidelijk en de leerdoelen goed gekoppeld aan de praktijk, maar de praktische voorbereiding is soms nog onvoldoende. Het wordt daarom aanbevolen om de stagevoorbereiding te versterken en de begeleiding beter af te stemmen op het niveau van de opleiding.

Arbeidsmarktvoorbereiding

- Netwerkmogelijkheden zijn beperkt doordat studenten te weinig toegang hebben tot beurzen, seminars en gastcolleges, waardoor zij belangrijke informatie missen. Het wordt aanbevolen om meer beurzen en gastcolleges te organiseren en bedrijven proactief te benaderen voor deelname of donatie.

- Praktische vaardigheden zijn bij de meeste studenten grotendeels aanwezig, maar verdere ontwikkeling is nog nodig bij bepaalde stagebedrijven. Aanbevolen wordt om VCA-certificering en praktijktrainingen te integreren en de focus te leggen op projectmatig werken en discipline.
- Directe inzetbaarheid van afgestudeerden is goed, aangezien banen beschikbaar zijn en zij binnen zes maanden werk vinden. Het is belangrijk dat scholen zorgen voor de juiste certificeringen en voorbereiding op productiviteit, terwijl bedrijven verdere ontwikkeling begeleiden.
- Soft skills zoals discipline, teamwork en verantwoordelijkheid zijn aanwezig bij de studenten, maar verdienen toch extra aandacht. Aanbevolen wordt om te focussen op beroepshouding en leadership, afgestemd op het niveau van de opleiding.
- Digitale en technische vaardigheden zoals 3D-modelleren, data-analyse en automatisering worden steeds belangrijker, maar budget en licenties vormen soms een beperking. Het wordt aangeraden om samen te werken met de privésector of fondsen voor licenties en het curriculum aan te passen aan nieuwe technologieën.

Afstemming Onderwijs–Arbeidsmarkt

- Technologische innovatie wordt door opleidingen responsief opgepakt, maar de implementatie duurt vaak te lang. Er is meer betrokkenheid van het bedrijfsleven gewenst bij innovaties. Het wordt aanbevolen dat docenten óók stage lopen bij bedrijven, dat bedrijven meer input leveren voor het curriculum en dat korte, flexibele modules worden aangeboden.
- Het curriculum sluit aan op het basisniveau, maar de praktijk en nieuwe technologieën zijn nog onvoldoende geïntegreerd. Aanbevolen wordt om vakken te verbreden, keuzedelen uit te breiden en te focussen op energietransitie, digitalisering en duurzame bouw.
- Feedback van bedrijven en alumni wordt nog te weinig gevraagd. Het wordt aanbevolen gestructureerde evaluaties, gesprekken en enquêtes in te zetten voor continue verbetering.
- Duurzaamheid en digitale functies worden erkend en er is bewustzijn aanwezig, maar ze zijn nog niet volledig geïntegreerd in het onderwijs. Aanbevolen wordt deze onderwerpen structureel op te nemen in het curriculum en de leergierigheid en toepassing van innovatieve oplossingen te stimuleren.

Samenvatting bevindingen en aanbevelingen sector Techniek, Bouw en ICT

Het versterken van de kwaliteit en leerwaarde van stages is een kernelement binnen de samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven. Studenten moeten de kans krijgen om praktijkervaring op te doen met moderne technologieën, zoals kunstmatige intelligentie, drones en 3D-printen, maar ook met slimme apparaten die via het internet met elkaar samenwerken. Nieuwsgierigheid, veiligheid en zorgvuldig gebruik staan daarbij centraal. De begeleiding tijdens stages dient verder te worden geprofessionaliseerd en systematisch gemonitord, met aandacht voor leerwaarde, competentieontwikkeling en welzijn. Certificering van leerbedrijven en actieve betrokkenheid van studenten bij de keuze van stageplaatsen vergroten zowel kwaliteit als motivatie. Hybride leeromgevingen en modulair onderwijs maken het mogelijk om leerdoelen en keuzedelen beter af te stemmen op de expertise van bedrijven, terwijl administratieve lasten worden beperkt.

Een toekomstbestendige arbeidsmarkt vraagt om studenten die beschikken over praktijk- en veiligheidscompetenties, digitale en technologische vaardigheden, en sterke soft skills zoals teamwork, leiderschap en probleemoplossend vermogen. Scholen en bedrijven moeten nauw samenwerken om certificeringen, praktijktrainingen en relevante leerinhouden te faciliteren en continu af te stemmen op de actuele arbeidsmarkt. Hybride leeromgevingen bieden een waardevolle combinatie van praktijk en theorie, terwijl loopbaanoriëntatie en netwerkmogelijkheden de inzetbaarheid en mobiliteit van afgestudeerden vergroten.

Een sterke afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt is noodzakelijk om het beroepsonderwijs toekomstgericht te positioneren. Flexibele programma's en modulaire structuren maken maatwerk mogelijk en stimuleren een cultuur van life long learning. Bedrijven moeten actief worden betrokken bij curriculumontwikkeling, waardoor studenten worden voorbereid op regionale en internationale arbeidsmobiliteit en op thema's zoals duurzaamheid, energietransitie en slimme technologieën. Structurele evaluatie van het curriculum op basis van feedback van bedrijven, alumni en arbeidsmarktontwikkelingen waarborgt de relevantie, kwaliteit en innovatiekracht van het onderwijs.

Overkoepelende conclusies:

Uit de bevindingen blijkt dat de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt in de kern goed functioneert, maar dat verdere verfijning en samenwerking nodig zijn om deze toekomstbestendig te houden.

Arbeidsmarktrelevantie:

De huidige opleidingen sluiten over het algemeen goed aan op de behoeften van de arbeidsmarkt. In snel veranderende vakgebieden, zoals techniek en zorg, blijft voortdurende actualisering van lesprogramma's essentieel om de aansluiting op het werkveld te behouden.

Arbeidsmarkttoeleiding:

Werkgevers benadrukken het belang van employability skills, zoals flexibiliteit, zelfstandigheid, werkhouding en communicatieve vaardigheden. Deze competenties zijn minstens zo belangrijk als vakinhoudelijke kennis en bepalen in hoge mate het succes van studenten bij de overgang van school naar werk.

Beroepspraktijkvorming (BPV):

Bedrijven hebben behoefte aan intensievere begeleiding van stagiairs en verdere professionalisering van praktijkbegeleiders. Investerings in training en ondersteuning van deze begeleiders verhogen de kwaliteit van de BPV-periode en versterken de leerervaring van studenten.

Vraag en aanbod:

Er bestaat een risico op mismatch tussen opleidingscapaciteit en actuele arbeidsmarktvraag, met name binnen de zorg- en technische sectoren. Het is daarom essentieel om voortdurend inzicht te houden in arbeidsmarktontwikkelingen en hier tijdig op te anticiperen door middel van flexibel opleidingsaanbod en gerichte samenwerking met het bedrijfsleven.

Deze conclusies onderstrepen de noodzaak van een dynamische en toekomstgerichte aanpak, waarin onderwijs, overheid en bedrijfsleven gezamenlijk werken aan een sterke, wendbare en toekomstbestendige arbeidsmarkt.

Eindconclusie

De Validatieweek 2025 bevestigt dat de ABO-opleidingen een solide basis bieden voor inzetbaarheid van studenten, maar dat verdere afstemming met de arbeidsmarkt essentieel is om toekomstbestendig onderwijs te realiseren. Cruciale aandachtspunten hierbij zijn:

- Versterking van soft skills, digitale en technologische competenties.
- Professionalisering van BPV-begeleiding en consistente stageorganisatie.
- Actieve betrokkenheid van bedrijven bij curriculumontwikkeling en keuzedelen.
- Integratie van duurzaamheid, innovatie en internationale trends in alle opleidingen.

PEL adviseert om structurele sectorvergaderingen, periodieke validatiemomenten en monitoring van prestaties te implementeren. Zo kan een adaptief, innovatief en arbeidsmarktgericht onderwijslandschap voor Aruba worden gewaarborgd.

Algemene Aanbevelingen

Binnen het onderwijs ligt de nadruk op innovatie, duurzaamheid en digitalisering. Deze thema's worden structureel in het curriculum ingebed, zodat studenten beter voorbereid zijn op de uitdagingen van de toekomst. Door onderwijsprogramma's continu te vernieuwen en te digitaliseren, blijven opleidingen modern en relevant. Innovatieve onderwijsmethoden, zoals digitale leermiddelen en hybride leertrajecten, bieden studenten flexibiliteit en stimuleren aanpassingsvermogen. Het onderwijs bevordert technologische geletterdheid, creatief denken en veerkracht, waardoor studenten bijdragen aan een toekomstbestendige en adaptieve arbeidsmarkt.

Op basis van de bevindingen worden de volgende aanbevelingen gedaan om de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt verder te versterken en de kwaliteit van de beroepspraktijkvorming te waarborgen.

1. Structurele sectorvergaderingen

Het is wenselijk om periodieke validatiemomenten per sector in te stellen, waarbij onderwijsinstellingen, bedrijven en beleidsmakers gezamenlijk de ontwikkelingen en behoeften binnen hun vakgebied bespreken. Deze structurele overleggen zorgen voor een continue afstemming en een snellere vertaling van arbeidsmarktsignalen naar het onderwijs.

2. Capaciteitsuitbreiding in zorg en techniek

Er is behoefte aan beleidsmatige inzet om de opleidingscapaciteit in met name de zorg- en technische sectoren te vergroten. Door meer opleidingsplekken te creëren en de instroom van studenten te stimuleren, kan beter worden voldaan aan de groeiende vraag naar gekwalificeerd personeel binnen deze cruciale sectoren.

3. Integratie van digitalisering en innovatie

Digitale en technologische vaardigheden dienen structureel te worden geïntegreerd in alle curricula. Door studenten op te leiden in het gebruik van moderne technologieën en innovatieve werkwijzen, wordt hun inzetbaarheid op de arbeidsmarkt vergroot en sluiten opleidingen beter aan bij de digitale transitie die in vrijwel alle beroepssectoren plaatsvindt.

4. BPV-professionalisering

Het verder professionaliseren van de BPV-begeleiding is van groot belang. Investeren in training, begeleiding en certificering van praktijkopleiders binnen leerbedrijven zorgt voor hogere kwaliteit in de begeleiding van stagiairs. Dit bevordert niet alleen het

leerproces van studenten, maar versterkt ook de samenwerking tussen scholen en bedrijven.

5. Monitoring en evaluatie

Om de voortgang te waarborgen, wordt aanbevolen om de validatieweek jaarlijks te herhalen en de resultaten vast te leggen in een monitoringsysteem. Hierdoor kunnen ontwikkelingen systematisch worden gevolgd, knelpunten tijdig worden gesignaleerd en verbeteringen gericht worden doorgevoerd.

Deze aanbevelingen vormen samen een praktische leidraad voor verdere ontwikkeling van het onderwijs-arbeidsmarktbeleid en dragen bij aan een duurzame versterking van Aruba's beroepsonderwijs en arbeidsmarktstructuur.

Bijlage: 1. Overzicht gebruikte stellingen per thema:

Huidige Situatie

Stage / BPV

- Rollen en verantwoordelijkheden van scholen, bedrijven en studenten zijn duidelijk afgesproken en effectief gecommuniceerd.
- Taken en verwachtingen van praktijkbegeleiders (BPV-opleiders) zijn helder omschreven en worden nageleefd.
- Stages sluiten goed aan bij de leerdoelen van de opleiding en bij beroepsstandaarden.
- Communicatie tussen scholen en bedrijven over stages verloopt duidelijk en efficiënt.
- Administratieve lasten voor bedrijven (contracten, rapportages, evaluaties) zijn beheersbaar en gestructureerd.
- Stageperiode biedt studenten voldoende tijd om relevante kennis en vaardigheden te ontwikkelen.
- Studenten krijgen tijdens hun stage consistente en gestructureerde begeleiding vanuit zowel school als bedrijf.

Arbeidsmarktvoorbereiding

- Afgestudeerden zijn inzetbaar en goed voorbereid om direct aan de slag te gaan.
- Afgestudeerden vinden doorgaans binnen redelijke termijn werk in hun sector.
- Studenten tonen een professionele werkhouding, zoals stiptheid, klantgerichtheid, teamwork en verantwoordelijkheid.
- Studenten beschikken over communicatie- en digitale vaardigheden die aansluiten bij de behoeften van het werkveld.
- Loopbaanoriëntatie en sollicitatietraining zijn structureel ingebouwd in het onderwijsprogramma.
- Studenten hebben toegang tot netwerkmogelijkheden, zoals job fairs, gastcolleges en bedrijfsbezoeken.
- Opleidingen bereiden studenten effectief voor op de actuele eisen van de arbeidsmarkt.

Afstemming Onderwijs–Arbeidsmarkt

- Opleidingen behouden een goede balans tussen theorie en praktijk.
- Opleidingen dragen bij aan maatschappelijke en economische prioriteiten.
- Het aanbod en de diversiteit aan opleidingen sluiten aan bij de personeelsbehoefte van de arbeidsmarkt.
- Sommige opleidingen zijn verouderd en sluiten onvoldoende aan bij actuele standaarden en trends.

- Bedrijven hebben mogelijkheden om input te leveren voor curriculumontwikkeling.
- Opleidingen reageren op technologische en organisatorische innovaties, maar dit kan tijd kosten.
- Curriculum sluit aan bij de basisbehoeften van de arbeidsmarkt in verschillende beroepsrichtingen.

Toekomstgerichte Inzichten

Stage / BPV

- Stages moeten studenten blootstellen aan de nieuwste ontwikkelingen en innovaties binnen het werkveld.
- De kwaliteit van stages moet systematisch worden gemonitord (leerdoelen, begeleiding en betrokkenheid BPV-opleiders).
- Administratieve processen en samenwerking tussen school en bedrijf moeten worden geoptimaliseerd om de lasten voor bedrijven te beperken.
- Begeleiding en docenten moeten ook aandacht besteden aan studentwelzijn, motivatie en veerkracht.
- Stages moeten praktijkervaring combineren met actuele en toekomstige vaardigheden, waaronder digitale en technologische toepassingen.

Arbeidsmarktvoorbereiding

- Studenten moeten sterke soft skills ontwikkelen, zoals communicatie, teamwork, klantgerichtheid, flexibiliteit en verantwoordelijkheid.
- Studenten moeten worden voorbereid op regionale, nationale en internationale arbeidsmobiliteit.
- Studenten moeten ondernemerschapsvaardigheden, financieel inzicht en een leercultuur voor life long learning ontwikkelen.
- Analytische, digitale en probleemoplossende vaardigheden moeten verder worden versterkt.
- Werkgevers moeten actief betrokken zijn bij de voorbereiding van studenten op inzetbaarheid en productiviteit.
- Netwerkmogelijkheden, loopbaanoriëntatie en samenwerking met bedrijven moeten de overgang naar de arbeidsmarkt versterken.

Afstemming Onderwijs–Arbeidsmarkt

- Curricula moeten inspelen op technologische en maatschappelijke veranderingen, waaronder digitalisering, data-analyse en duurzaamheid.
- Opleidingen moeten flexibele en korte leermodules aanbieden en bedrijven actief betrekken bij de ontwikkeling van het curriculum.

- Duurzaamheid, innovatie en nieuwe beroepsprofielen moeten structureel onderdeel zijn van het onderwijsprogramma.
- Internationale samenwerking en mobiliteit moeten worden versterkt om aansluiting te houden met trends in de regio en wereldwijd.
- Curriculum-evaluaties moeten systematisch feedback opnemen van bedrijven, alumni en maatschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Bijlage: 2. Foto's van de Validatieweek:

